

DOBROGEA JUNIA

DOBROGEA LITERARA

Director-Proprietar
CONST. N. SARRY

Inscrisă în registrul publicațiilor perlice a Tribunalului Constanța sub Nr. 37 din Mai 1938

Abonamentul cu supliment cultural un an 800 lei — 6 luni 500 lei — Pentru Autorități și Instituții lei 2000
TELEFON No. 13.43 — Imprimeriile proprii Str. Școlii Vărnave No. 27

Redacția și Administrația:
CONSTANȚA, str. Școlii Vărnave No. 27

Simfonie în negru*)

De treizeci de zile, iubito,
e ceață și ploaie afară
Și nimeni nu trece pe stradă
și nimeni nu-mi sună la scară.

De treizeci de zile, în glastră,
se stinge izcâta o floare,
Văzând că-i surăde'n fereastră
o rază pierdută de soare.

De treizeci de zile aceleași
volumi trencați pe masă,
In tihnă păianjenii și țese,
prin colțuri, fantastica plasă.

De treizeci de zile condiul
stă trist și uitat la o parie.

Nimic nu mă leagă de nimeni,
cîtotul—profund—mă desparte.

De treizeci de zile aritmul
mi'nfășură gândul pustiu,
Un umbru cavou mi-e odaia,
iar patul de fier — un sicriu.

De treizeci de zile e noaptea,
câci soarele-i mort ca și luna,
Făcîndu-se plumb, umezeală,
și ploaie, iubito, întruna!

AL. T. STAMATIAD

*) Din volumul: Cortegiul omizilor, apărut la Fundația Regale.

TRISTIA de OCTAV SARGETIU

Imi adun cu anii chinurile
Ah! tremolul palid al vieții
Mi-a gonit deapănarea cocorii
Și mi-a dat cu lacrimi viurile.

Lespede peste trecut,
Poate, stinsul freamăt al iubirii
S'au aprins altora trandafiri,
Pentru mine niciun mugur desfăcut.

Umbră după logodni cu stele,
Spicul visului pierdut pe vânt
Și'n singurătate mă implânt
Ca într'un Nord cu ceturi grele.

Vitrina Cărților Italiene

Mario Missiroli: „DAȚI CEZARULUI!”

(Politica religioasă a lui Mussolini)

O carte utilă, o documentare precisă și clară despre tot ce s'a scris și s'a vorbit în Italia despre acordul cu Sfântul Scaun. Discursurile pe care le-a rostit Capul Guvernului în acele zile memorabile în fața Camerei și Senatului, ce nu pot fi înțelese în toată mărirea lor, fără a cunoaște dezbaterile și frământările acelor zile, când vechea ortodoxie catolică a avut impresia că Statul ar depune armele în fața Vericennului.

Cartea lui Mario Missiroli oglindește clocotul de pasiuni și de idei, care stăpînea în deosebi clasa cultă. Împăcarea nu era o poziție de repaus, care să excludă lupta pe tărîmul gândirii. Ducele Mussolini a înfruntat problema religioasă, pe care guvernele trecute încercaseră s'o evite cu mare grijă, deși n'o putuseră înlătura cu totul din viața politică și cu atât mai mult din conștiința Italianilor. Și dacă Italia nu a reușit să aibe trează timp de atâtea secole o conștiință națională, pricina trebuie căutată tocmai în imposibilitatea de rezolvare a acestei probleme.

Se citau mereu frumoasele pagini ale lui Machiavelli și în genere, părerile istoricilor mai vechi, erau mai toate de acord în a arăta că Biserica este origina greutăților care apăsară de secole poporul Italian.

Singur Ducele Mussolini a avut curajul să înfrunte problema și s'o rezolve într'un mod foarte original, care ar fi părut de-a dreptul paradoxal oame-

nilor Renașterii și fără îndoială foarte îndrăzneț guvernului anterior.

Statul și Biserica sunt două instituții juridice, două forme istorice determinate, cu interese ce pot fi comune, cu activități ce pot coincide. Dar în acele timp, a afirmat cu o extraordinară energie, cu totul necunoscută Guvernelor precedente, autonomia Statului, gîndul și moralitatea lui, într'o sferă mai înaltă, pe care Hegel o numea „cerescă” unde Statul și Biserica reprezentă două viziuni integrale și deopotrivă de importante în viață, două valori tot atât de nepieritoare, care nu admit nici o deviere și nici o franșeză. Poziție care a conferit Statului italian demnitatea și conștiința de sine, pe care nu le mai cunoscuse până atunci.

Astfel, politica religioasă în vechea semnificație empirică a cuvîntului e închisă pentru totdeauna. În concluzie am putea afirma că în discursurile Duceului, se găsesc toate ideile, toate principiile, care formează patrimoniul intangibil al unui Stat modern, care vrea să fie la înălțimea misiunii sale. Ducele a dat viață Concordatului, iar noul Stat Italian înțelege și actualizeze cu lealitate, fără a atinge drepturile dobîndite de gîndirea modernă și conștiința națională, căci în fața gândirii perfecte și milenare a Bisericii, Statul are datoria să reprezinte ceva nepieritor.

ZINA TARASOV

PRELUDIU... Fragment inedit din „UVERTURA TRAGICĂ”

de: N. PAPATANASIU

În freamătul așezor pregătirii, se lăsa — pe neașteptate — Mircea Fermeccătorul.

Apariția lor în clasă nu a fost însoțită de acel ceremonial obișnuit, cu prilejul înținerii unui șier nou. Mircea Varnali nu a fost prezentat clasicii și lucrării al portului. Se întorse, numai într'un țâră spre Geo Dario și nici stănci nu-l privi în față. În ochi îi lucea multă vreme, în lungul întregului monolog, o strălucire de aur, ca o strălucire de radium.

— Na, nu învățase la nici un alt liceu, păstră acum.

Pentru totisă oară, dădea o viață de școală ordonat și de zi... Dăduse, până acum, înaintea școlii în particular.

Aproape în tot timpul, călătorește. O, nu în felul cum călătorește oamenii bogăți, cu hîlul în regulă și cu cablul de clasă lățită, cu basculierul în mână. Evada, nimic mai simplu, pe vasele de mare, care ancorau în Brăila sau la Galați. Nu s'au minunat?

Vorbi apoi, despre Brăila, orașul a-cela fermeccător, cu portul animal și... în chezurile populare și piepuri, reșchere, bacuri și lucruri, — cu o lucră de chipuri și s'auze pitorreți, cum numai în porturile răzărindului poți întâlni. Avea un altfel de a înțepa toate acele priveliști diverse colorate ale porturilor și cîmălul sufletei al câtorva cunoștinți, din lucrurile despre care vorbea, de cum roțise cuvintele, până mai adînciori, l se prășchimbă glasul; o muzică elegiacă întovărășea fiecare vorbă și istorisirea aceea simplă trecea nemăslujite nostalgii.

Sosurile răzărind pe săli și deasupra ușii de intrare. Se îndreptară, în urma celorlalți, spre sala de gimnastică. În pragul ușii, Mircea se întorse spre Geo Dario:

— Tot te înșam parvîntul răzărind între noi, nu-i așa?

Și îl apucă mîna dreaptă, strîngînd-o între ele. Gestul îl surprinse pe Geo, care făcîndu-l, pe dată, cu nu va trăda nimic din tot ce aflase.

Dar Geo Dario nu putea păstra, multă vreme, un secret. Fragmentul de autobiografie al lui Mircea, se răspîndi, curînd, diformat de imaginația fiecăruia din deșănătorii tăieși. Geo Dario se împlînu că a fost cel dintîi care „a făcut să vorbească” pe Mircea.

Aproape întregă clasă știa că „noul” era fiul unui așezor și călătorește. Pusese în America și în Hawai. Se întorse în Legiunea străină, de undă fugise, din pricina unui oșier care-l lăcose mizerii La Galați, avea un cultor personal, dar prefera să se îmbarce, clandestin, pe vase de mare. Avea pe piept un tatuaj cu două sîrene, cu ancore și o navă cu pînze: un brick. Și o inscripție în limba papușilor.

Următorul început în viața uluitoare de aventurier, a lui Mircea Varnali, a fost Sandu, Duran Alexandru.

El lățău pe Mircea pe dig, într'ora din după amiezile următoare. Sandu, venea dinspre port, când auzi un gînat aproape deasupra lui. Pe muchea digului, lângă pavilionul Reginei, Mircea,

cu mîinile în buzunare, făcuse o noialgică arde mărșă de De Paula Brita și văntura obică. Părea prins de priveliștea îngremădării de vase din port și de tortura povărilor în lungul digului.

— Iată, ze țară scorbă? — îl strigă Sandu, îndemnat dintr'o dată să-l vorbească.

— Plăcut! — se întorse spre el Mircea. Apoi îl făcu semn:

— Nu vă uitați, aici?

Sandu arăță țepșile și se găsi stături de Mircea. Nu vorbînd, multă vreme, intră în priveștea dăncănată a orizontului, în fața căruia numai lățul se ridică neclintit, — îl copleșea.

Apoi, Mircea destrîmă o nouă întotrită, cu totul senzațională. Sandu nu-și credea auzului, căci lățelele înțrecuă tot ce închipuiesc cameratierii săi brodate, despre Mircea. Gave era adevărat? Sandu ascultă, fără să-l înțereze nimic, toată vremea. Era încredințat, la sfîrșitul povărilor, că Mircea i-a înlăpșat adevăratul început de viață și nu tot ce imaginase sturitul acela de vru țare. — La urmă, se întorse, emușoniat, — atîtea împrejurări în care aventura pînă ca un ero, îl va izbîră — și voi să știe:

— Ai fost în Legiunea străină, ce?

— În Legiunea străină? Cine a mai a-cușor și pe asta? Mircea se întotrită. Asta era bună. Chiar, pînă acolo, nu mersese cu a-cușor, dar era o mare ascultă, pe care putea, cîndva, să împlinască vru-un banan pentru cei cari aveau timp să-l creadă și să-l asculte. Răspunsu, robru și reținut, a-junșit un punct, îndepărtat, în orizont:

— Da, am fost.

Sandu ar fi voit să-i ceară încă ceva, și întregă tătoajul cu sîrene, de pe piept. Dar lăță pe altă dată.

Se întotrită, egală, spre oraș, vorbind despre colegi și despre profesori.

— E și o povăle de lăta, aiături de liceu, nu-i așa? — s'auze țără țare Mircea.

— Da, internatul!

Și Sandu se întotrită, căci chipul în care-l privi Mircea, când toți întrebarea, lăță o prăpăzire intensă. Capitulul femeilor răzărind ce mulți deoparte, pînă acum. Desigur, Mircea cunoșcuse multe femei. Sandu oțită să-l îndemne la altă mărturisire, cum făcuse cu lățăajul. Desigur că lățăajul era în legătura cu femeii. Ceva îl oprî țără, să-și desocose colegul. Imaginația lui lucră intensă și noua versiune a biografiei lui Mircea, pe care o trecu celor din bîncile apropiate, avu oțchul unui reportaj senzațional. Cățiva dintre colegi îl invitără la ei acasă. Dăduse „ceștiri” dansante și Mircea înșemna a „vedetă” de prof. În staturi, în peal-torile de schimbă, sau pe bulevard, în preajma digului, invitațiile se făcau verbal:

— Vii neapc. at, Lily, nu-i așa?

Ști, că e și Mircea!

— E? Atunci, cred c'au să vin.

— Na nu lipșești.

Mircea însă era cel care se lăsa mai

continuare în pag. 2 a

Mereu alt țarm

Mereu alt țarm, mereu o altă Mare
In policromicele lor schimbări,
Cu, veșnic, alte 'ndemnuri și chemări,
Cu nopți aici și dimineți în zare.

Țarm sterp și goi, sau țarm de-azur și aur;
Uzină uriașă și mormânt;
Aibastră Mare, vamă, sau avânt,
Epavă dintr'un spulberat tezaur.

Ca țarmul și ca Marea ne e visul:
Spre culmi de cer el ne deschide drum,
Ca, poste-o clipă, vâslele de scruș
Să ne 'nfrățească sufletul cu-abisul!

AL. GHERGHIEL

Cântec Dobrogean

Cântec scris cu sânge, cântec de mărgean,
Syon de epepee, cântec dobrogean...
Te păstrează 'n moaște, ca zălog prea rar,
Mucenicii Țării ce-au răbdat calvar!

Stepa te 'nfrîpă -- 'n spicele-i de aur,
Sprinten te culege flulerul de graur...
Macii, cu mândrie, purpura-ți îmbracă...
Cântec din Dobrogea mea ca o prisacă.

Iar plugarii, frații celor ce te-au scris,
Să te soarbă și lasă sufletul deschis...
Și — ca Firea darnică — larg respiră snoptii,
Să te ciugulească potârnicii și dropii.

Cântec scris de inimi tinere, de jar, —
Sfinte, nestemate pietre de hotar
Puse de eroii neamului și-ai gleei,
Ca să veșnicească trupul României!

EM. PAPAIZISU

PRELUDIU...

continuare din pag. 1-2

grau convins. Refuza dintru-inceput,
pentru ca la urmă, să accepte invitația,
după rugămintă și insistențe. După un
timp însă, gazda îi ghiciră stăbilită-
nea dulciturii. Mircea se da în vânt
după prăjituri și numai după ce se în-
buia bine de tot, se arătă dispus să
fie omul fermecător, cu un trecut co-
lorat, care avea atâtea de istorisit,
încât n'ar fi sfârșit zile întregi. Nu
dansa decât rare ori, deși fetele mă-
rțuriseau că ghe să „conducă” excelent.
Când nu lipsea Mircea, „cesniurile”
dureau până târziu. Înconjurat de audito-
rii dispuși să asculte, Mircea povestea.
Ochii lui bun, mereu umed și de o
rouă fină, care-l aburea, deveneau extatici.
N'ar fi spus că uita de tot ce-l
înconju-a și, nostalgic, căuta printre
amintiri. Era puțin caraghios acest fel
de mimică a feței lui ușor rotunde, de
burgeez multumit de sine. Dar glasul
lui Mircea, glasul acela elegiac, undu-
ios, cu note joase de țagot și vorbele
povestirii lui — (istorisica simplă, fără
metafore, cu un verbiu colorat, într-un
fel de argot al porturilor) — ștergeau
orice îndoaială, orăză nelcredere și
uceau cu ele freumătul launtric al
ascultătorilor. De cum începea să vor-
bească, „fermecătorul” întâdea parcă
o plasă nevăzută și victimele nu în-
târziu să cadă în ea.

Mălă vreme, nimicom nu a bănuit ce
Ivan șiret și ghidaj era Mircea, gata
să deschidă — pentru noi oaspeți —
turbina lui fermecător? În care se lăsa
grămadă, prin vraja ucică a vorbelor
lui. Era sacul destinat lemn încrezător-
ilor, pregătit oricând să-l deschidă
pentru oricine.

Zilele se adăugau una alta, într-o
depănare monotună. Vinta de o zi a
programului își desfășura, la rândul
ei, amănuntele fără o strălucire anume,
amănunte care reveneau, obsedante
dela o vreme.

Si gur „mirajul Mircea” rezista încă,
animând recreațiile și „cesniurile,” unde
apărea, gata să-și înceapă „sedinta de
presintetizare și fantezie și și acve-
rosimilului. Negotofilia „afecțiune”, cum
se spune, a lui Mircea, pentru prăji-
turi, ajunsese un număr de program,
aproape un preludiu pantagruelic la
fragmentul autobiografic, pe care se
hotărise să-l istorisească.

Veni însă din când în când mital de
aventurii amenință să se destrame.
Când în după amiază aceea, Loreta
Gheorghiu își pofti prietenese la „cesniul”
ei de Duminică, în sala plină a liceu-
lui, ea le spuse:

— Veniți neapărat. Am o surpriză
rarisimă.
— Firește.
— A, asta îți este surpriza?
— Nu. Dar am comandat speciul pen-
tru ei o țoară de alone.
— Strănic! O să oțrecem de mi-
nune!
— Mai e vorbă?

S'a petrecut, într'adevăr, de minune.
S'au făcu parțuri pe seama lui Mircea,
care și-a mâncat, pe îndolele țoară. O
vervă amarică l-a înșuflețit istorisirea,
pe care s'a arătat dispus s'o pormască.
Era, de astă dată, o întâmplare înec-
brază, înfricoșătoare, pe urma căreia
abia scăpase cu viață. Una din acele
pustifitoare furtuni de ne mîrele Chimel,
ii prinsese pe o navă. Atât. Dar tablo-
urile care se succedau, erau atât de
sugestive, încât povestirea pasionă pe
cei de față, până la ultimul cuvânt. Fe-
tele, în deosebii, se arătară impresio-
nate. Băieți uitaseră de dans și nume,
într'un țerziu, dădură drumul telefo-
nului.

„Număul” lui Mircea se sfârșise. A-
dăgă:
— Când am debarcat în Ceylon...
— Cum, ai fost și în India?
— Acum un an aproape...
Denzal începuse și Mircea nu se ho-
tărî să povestescă mai departe.

Era, într'un fel, capitolul următor, a-
nunțat pentru viitorul caei.

cia, de pe care covoarele fusese ră-
strânse, la sfârșitul istorisirii... Din cuti-
na patofonului, se revărsa melodia exo-
tică, în desfiurarea căreia se între-
ceau violine și saxofoane cu timbru
de violoncel.

— Ascultă, Mircea...
Tredări. Culcat pe divan și rezemat
într'un cot, se găsea în preajmă, Camil.
Era printre colegii care-l intrigau pe
Mircea, de care s'ar fi voit legat într-o
prietenie unică, greu de desfăcut, pe
viață. Camil se arătase a fi un vizitor,
dar sigur pe cărma navei, de cum se
îmbarca să plece, dincolo de apele în-
chipirii. Il intriga însă autudinea lui,
pe când se pornea să istorisească. Era
arare ori de față și atunci căuta să se
găsească în preajma povestitorului. As-
cuta cu ochii pierduți și numai din
când în când se întorcea spre Mircea.
Il privea atunci intens, pătrunzător, stă-
rindur chiar.

La început Mircea nu dădu multă
luare aminte acestui amănunt. Prins de
desfășurarea istorisirii, nevoit să ducă
mai departe detaliile senzaționalului re-
portaj pe care-l anunșase mai de mult,
nu se întorcea spre Camil, care-l ur-
mărea de aproape. — Venau însă pa-
sagi când Mircea avea răgazul să-l
scrutare auditori. Întâlnea fețe ma-
chiate de lumina lunară a reveriei, ochi
pierduți în căutarea unei nostalgii ne
mai încercate, chipuri umite de întor-
sătura faptelor, frunți înfrigate spre a-
zural unor peisagi exotice imaginare.

Parfima de nelcredere pe care — arare
ori o deslușea în privirile vre-unuia
dintre colegi, Mircea știa s'o alunge
numai cu ajutorul ușoarei brite pe
care o stărnese unele cuvinte. Si Mircea
știa să-și alegă vorbele, ca un meșter.

Privirea pe care o surprinso, într-o
amăre, pe când povestea exagerat
peripețiile epice ale unei ravelte a ma-
rinarilor, pe un vas în cursă pe Atlan-
tic, îl neliniști brusc, pe Mircea. Cum
însă Camil nu spuse nimic, până la
urmă, Mircea își continuă istorisirea,
tot mai sigur de sine.

În clasă, sau în recreație, Mircea nu
observa nimic deosebit, apoi.
De astă dată, la ceaini Loretei Gheor-
ghiu, când întâie din nou, aproape fără
voie, ochii lui Camil opriri asupra lui,
Mircea îi apăsă cățava clipe. I se păru
că citește în adfocul lor, semai sticloș
al unei ironii delce agresive, diluată
în apa dulce al unui amuzament de o
clipe. Totuși, Mircea nu văzu limpede.
Se stăpâni și nici o clipe, povestirea
nu păru că s'a poticni, pe neașteptate.

Hazardul era chinat și suferințos,
pe care-l respira, ca pe un partiu pre-
ferat. De-altfel, câteva minute mai târ-
ziu, când sfârșitul istorisirii îi ceru să
pună la contribuție toate resursele ima-
ginației sale, una de acest amănunt al
după amiezii.

Și-acum, pe neașteptate, intervenția
puțin ciușită a lui Camil, de care to-
turi se voit legat, într-o prietenie pe
viață:

— A, tu ești, Camil?
Când se stărecura atât de aproape
de ei? Aproape toată vremea cât ei po-
vestate, Camil ascultase în plecare,
lângă pian, în partea unde se văseau,
în vraf, caetele de muzică. Răstolse
unui din ei: erau niște sonate de
Brahms.

Iar în momentul când îi surprinsese
privirea aceea care-l intrigase, îl întâini
lângă rama ferestrei, dincolo de care
privise, mullă vreme, până atunci.

Aș fi vrut să-ți spun ceva...
Na era glasul lui obșnuit din clasă,
glasul acela egal, care debita — fără
entuziasm — lecțiile la tablă. O un-
dăre nouă, muzicală, care dădea cu-
vintelor un contur sonor neașteptat, îl
făcu să tresară. Aștepta, un timp pri-
vindu-l, calm, intens. Ar fi voit să-și
întâlnească acum ochii. Dar Camil pă-
rea stănjunit și vorbea cu privirile în-
toarse, cu glasul în surdă, ca un con-
spirator.

Răspunse, liniștit, întorcându-se spre
cei care dansau în odala alăturată:
— Despre ce este vorba?
Apoi, cu Camil își întărie replica:

— Se grăbese să-l întrebă ceva în în-
gătură cu Adrianos Oțeanu. Se vorbea
mult despre Camil și Adrianos, a că-
ror idilă pasiona teimile adolescenților
romantici, ca r partură de Frederic
Chopin, intrăzise astfel întrebarea lui
Camil, care se așchi turburat profund,
încet nu reglă, imediat, tonul amuzat
și ușor ironic, de câteva momente mai
înainte. Când crezu că e stăpân în-
doajun pe sine, spuse dar:

— O, ou!... Despre ce totul aceea...
Uite, voiam să ști și tu că...
Dar Mircea — în fa până! Trebuia,
cât de cât, să parăza scriitura pe care
o apărea. Cu capul coborât mult între-
rnat, e parcă ar fi voit să întărească
o întreașă turmă de octauri — care
sunt talazate mării în furtună — popi:
— Să nu crezi că eu sunt de vină.
Nu m'a invitat, atunci, la ceaini ei. Ate-
na-mi plăcu să dansez, dar dacă a în-
sistat altă...

Replica era mai puternică decât ar fi
voit chiar Mircea. De astă dată însă,
Camil nu se opri și chipul său nu trădă
nici cea mai ușoară umbră înfrică.
Vorbi rar, rotund și cu înțele, fără să
ealie, aproape șoptit:
— Voiam să ști și tu...
Mircea își dădu seama că a pierdut
pasul, oprindu-se. Trebuia să continue.
Camil însă rosti, nelcredător, ceea-ce
avea de spus:

— ... că dacă ceilalți nu cunosc a-
proape nimic din literatura străină, eu
sunt citit pe Joseph Conrad...
Mircea nu clipe. Era în al o încreme-
nire stranie, care-l stăpâni mult. Într-
zie să se declinșeze acea panică interio-
rară, ca un acces de friguri. Tintu-
pe loc, un singur gând: să nu-și piardă
firea!

— Am citit și Nostromo și Taitan...
Pe chipul lui Mircea, doar câteva de-
talii noi: o sprânceană puțin ridicată
și lumina ochilor ceva mai intensă, cu
o lăză mai puternică, s'ar fi vout?
— Strănic! — își un gând. Rădea
în sine și nările îi fremătară. Unda a-
ceasta venită fără de veste să-l înșepe
nasul, ca o priză de tabac, îi dădu stă-
pânirea de sine necesară. — Strănic!
— Îți repetă. — Așa mi plăcu și eu
ay n făcut în că, mi plăcu biatul asta!
Discreția lui m'a cuceri! Se întorcea
surfzând spre Camil...

Și „Răsculași de pe Elsenear”
al lui Jack London, pe care ai bine-
voit, de-aceveni, să ni-l istorisești, si-
lele trecute, la Mioara Prodan!
Chiar și Partii de Liverpool, de
Edouard Peison, ai cărui erou de se-
cund plan te-ai voit, când și prins să
povestesci, la ceaini Evangheliei Cla-
udiu...

În încăperea alăturată, perechile se
mişcau slene, pe unda Habanerei —
de Chabrier, pe care o ritma, tapând
ușor clapele pianului, Petrana Ioanid.
— Țin să-ți mărturisesc — și vreau
să mă crezi, Mircea, că-mi plac farsule
tale. Cei care te ascultă și nu-și dau
seama cum îi tragi pe sfior, o merită
cu prisosință. Iată de ce sunt gata să
te aplaud.

Ochii li se întâlneau, înfricându-și. Erau
amândoi surfzatori, de parcă le-ar fi
fost întoarse fețele spre lumina unui
răsărit de soare în zori de zi...

— Strănică întâmplare! — Ești un
om și jumătate, Camil!
— Haide, haide! nu te ambaia, te
rog. Fii calm. Toate astea nu să ră-
mână între noi...

— Bine înțeles!... Îmi place... Ești
unulilor!... Răse tot mai amuzat.
— Care îi spuneam — urmă ei —
total o să rămână între noi. Nu de alta,
dar vreau să fiu singurul, în afară de
tine, care se amuză pe seama audito-
riului tău pasionat!

Se întoarse, privind peste umăr la
Mircea:
— Spune-mi, dacă nu cumva crezi
că aduci vre-o alingura secretului pro-
fesional, ce ai de istorisit pentru data
viitoare? E vorba de insula Ceylon,
nață nu mă înșel?

— Întocmai. Țin însă să-ți pregătesc
o surpriză.
— Fie, dacă vrei așa...

Rămăseră cu ochii prinși de freum-
tut dansatorilor, partaji de adierile Ha-
banerei lui Chabrier. Camil privi spre
Petrană, apoi. Suridea când loțini o-
chii lui Camil. În clipe aceea, chipul
ei imprimă mases unui conspirator.
Auzise conorbirea lor? Bănuise ceva?
Camil îi surise, fără să știe dacă e-
stusit adevarul. O cunoștea prea puțin.
Petrană Ioanid nu era dela externat.
Urma cursurile pensionului domnei
Anghel. Apărea, rare ori, pe la ce-
tările liceului. Aves predicție după a-
cele după amiezii muzicale, pe care
liceenii le organizau, de două ori pe
lună. Nu știa mai nimic despre fata
aceasta înmă cu conștie se puino,
de pe urmă, până în ve sămii abia mu-
lați de satini! forțului de uniformă. Il
surpîdea acum siguranța pe care o
punea, interprotând pe Chabrier. Cântă,
desigur, — își spuse, de mult! Oricum,
surisul ei era cu totul neobșnuit, enig-
matic. Va trebui să-i vorbească, acum
sau în nita împrejurare. Era hotărât să
aște dacă Petrană descoperise, ca și ei,
secretul lui Mircea.

Încercă să se ridice de pe divan.
Mircea îi opri, însă:

— Ascultă-mă! Voiam să-ți propun
mai de mult. Nu știu însă dacă ai să
primiești. Vrei să vi odată la mine?

Camil rămase iarăș culcat între
perce.

Întrebarea lui Mircea îl neliniștea.
Venise pe neașteptat, în mijlocul a-
cestei partituri ușor humoristică, care-l
apropiase, ca o cadență elegiacă, des-
prinsă de pe corde de violoncel.

Se întoarse spre el. Mircea îi suri-

Cântec de Fabrică

Lizina fierbe cu o primăvară...
Pe străne de moseare și culele
Arcușul forței școale note grele
Și-o frământare simfonie abstră...

Luceferii lui Edison, arunca
Pe monștrii negri crimii de lumică...
Tac lucrătorii... mâinile închina
Cucerit, trudă stăntă pentru muncă...

Stropit de noaptea pacuzii vărsate
Ca un Mephisto în ceremonie
Mecanicul, motorul își imbie
Și sima uzinii bate, bate...

Iar rodul curge prețubndem, rău —
De umple carul ochilor răsplata...
În truda asta 'mi vine 'n minte totă
Așfurea de lanul său de grău...

B. FRUNTE

Trei călăreți

de: D. STOICESCU

Drumeți
trei călăreți
ești din pulbere,
la Dunăre
au stat cali s'adape.
Noian — ape
curg, strălucesc,
se imbrăncesc,
murmură,
pustul turbură.
Sălcii plecate
de murmur furate
cu frunzele
mângăie unzile,
visează.

Un cal nechează.
Mai jos o plută
săltă tăcută
lăutuită de mal.
Un drumeț pe cal
în scări se nige,
prinde să sîrige:
„Mă, plutăși,
lentrăși,
aveți mușterii,
suntem trei
cu trei cai. —
să ne treceți în rai,
în Dobrogea,
unde satu'l cântă hogaș,
unde câmpla
o cântă ciocărlia, —
vrem să ne cânte cucu,
unde-a domnit Turcu!”

Dintre sălcii la drumeți
un om cu doi băieți
es sprinteni cu lopeți,
săr la plută,
ajută
calii să-i sule,
lanțuri să descule.
Apele mirate privec,
ogîndesc
trei drumeți
trei călăreți

Lopătarii lopătează,
calii vesel nechează,
pluta s'avântă,
unul din drumeți cântă,
cântec de tabără:
„Venit papură,
cine d'arul satură, —
leeană, orchi verat,
ești de ună veză,
cât sunt grăile verzi...”

Da, cu fața strălucitoare:
— Îmi înțelegi că ai să vii?
Spune:
— Firește... răspunse repede și se
ridică Petrană Ioanid sfârșit Hab-
anerei și se apropiase de pragul glas-
wand-ului. Ce să privească la pere-
chile care ritmău, acum, un slow-fox,
după disc.
Vrei să dansezi cu mine? — o
întrebă Camil, vorbindu-i lângă ușor.
Ea tresări și se întoarse Camil o cu-
prînse și începură să danseze, în pași
mărșuși, fără alura aceea precipitată,
pe care o adoptau cei mai mulți. Dan-
sau în e-jaia cu pian, urmăriți de pri-
virile lui Mircea... Loreta Gheorghiu
se furigă prin preajmă și se apropie
de divan.
— Mircea, un slow? Sau ești prez-
plin?
— Nici de cum! Și ea să-ți dove-
tesc contrastul... Săr în picioară și o
înfrință pe Loreta. Se pierdura în tre-
ce colțul dansatori. Camil și Petrană ră-
măseră singuri, abia unduind, în clipe
următoare, cineva schimbă discul, dar
ei dansară mai departe și când din
cutia patofonului se desprinseseră întâiele
măsurii, pe violoncelo, ale Valsului
de Sibelius, pașii lor se găsiră în în-
vârtejirea au răscolit a partiturii.

N. PAPANASIU

De s'ar seceră,
ti-o sta'n cale Dunărea!...
Iată aproape s'arată
malul de peatră.
„Trei drumeți,
trei călăreți,
dați trei icosari
pentru lopătari,
c'am ajuns la vad.
Să îți răsad
pentru Dobrogea pustie,
din mie, o mie de mie
de Români vi!”

„Să trăiești, lopătari, —
na-vă trei icosari,
să v'ajungă plută, pod
trecător de norod!”
Pe aslul de cremene
scapără copite gemene.
Drumeți,
cei trei călăreți
taie Dobrogea n'iar.

Au ajuns într'un sat,
ii privec cadăne,
bătrâni cu zăbune,
tineri privec cu jind la cai,
ii poartă în alai:
„Hoș gheldi, hoș gheldi!”
(Bine-ați venit aci!)
„Hoș buldu, hoș buldu!”
(Bine v'am găsit acu!)
Incep ei a se oțiește,
a se da pe brazdă n' lege.

Un călăreț se n'alță n' scări,
dă drumul la cuvântări:
„Turcilor,
vitejilor,
venităm încoace
cu pace,
prietenii țarași!
la muncă tovarași!
În săbii ne-am tăiat,
în tunuri ne-am sângerat, —
ocum ne dăm mâna
crucea cu semiluna,
că țara ni-e una.

Ne-o bate tot un vânt
muncind aceiaș pământ!”
Un muezin pe minaret
prins glasul încet,
întinse un braț spre geamie
altul spre câmpie, —
cântă ca din Coran:
„Ne băturăm avan,
așa a vrut Dumnezeu,
să cunoaștem ce-i rău...
De-acum liniate, pace,
bine, cât putem face
pentru cei ce vor veni
pe lume după noi aci!”
Se ridică și-un ciobăg:
„Eu zic, rămâneți cu noi,
aduceți-vă pluguri cu boi,
aici nu-i pământ cu boeri,
cari trag la ziua de eri. —
vom munci toți pentru pâine,
gândind în ziua de mâine.
Aduceți neveste, copii,
că prea ne-au rămas pustii
sate, câmpii!”
Ridicați biserici cu clopot,
grăbească al lumii ropot
spre zile senine,
spre bine, mai bine!”
Un tătar din Turci se ivi,
aceia astfel grăi:
„Românilor,
vitejilor, —
am luptat sub Osman,

continuare în pag. 3-a

AMURG

Pe creanga buzei — mugur poeziei —
Surâsul meu răvnea s'ajungă floare:
Dar vremea, care biruie și doare,
Lău ciugulit — mîna lău ciugulit.

N'am să mai lău subțire ca un brad
Nici sprinten — pruietă de lăstun,
Mînuș prin ramuri frunzele cum cad
Și nu mai știu iubitei ce să-i spun.

Desatatea ploii și toamne și zapezi
Văpșeaua verde-a chipului s'a șters,
Cresc burueni înalte prin livezi
Și mire amară persica din vers.

Mă uit pe unde zămbetui doinea: —
A mai rămas de veghe doar un semn,
Ce-și lățăie puținul untdelemn
Sub fruntea care părăie de nea.

L. D. PIETRARI

Trei călăreți

continuare din pag. 2-a

V'am fost dușman,
dar voi cu vitejia
ați câștigat bătălia,
iar cu mintea, cinstea voastră,
mîna noastră!

Iată satul nostru Beiler
din inimă vă cer,
oricât mi-e drag mie,

și-al vostru să fie,
s'aveți aici adăpost, prag,
să vă fie și vouă drag...

Iată câmpu-acest, fâșie,
să-l facem de herghelie,
de întreceri

de cai, de petreceri, —
că și nouă cai ne plac!

De-ai fi cât de sărac,
când treci călare,
e sârbătoare!

Cei trei drumeți,
trei călăreți,
au privit la cer,

au privit și la Beiler, —
au descălecat
la Hagi-Murat,

om cu suflet curat.

Peste noapte s'au tocmit,
în limba lor au chibzuit:

„Mă vere, mă frăție,
noi am plecat de pe-o moșie,
să scăpăm de-o robie...

Noi călărașii Măriei Sale
praf am făcut pe pașale, —
în jurul Pievnei rănduri de loc
cu sânge-am stîns foc,

cu brațele-am frînt fier,
nu mai putem asculta de hoeri!

Am dus viteji — robi înconvol,
nu mai putem răbda pe ciocoi.

Dobrogea până la Marea
albastră

toată-i a noastră, —
de n'o asculta vorba bună,
om încerca nebună, —

de-o țedica iataganu,
întorcem samenu!

Firman:

lance, harcan!
Pacea, odîbna,
le-o și carabina...

Nici omul nu s'a plînt,
cîn Beiler au eșt
dîa pămînt, dîn iarbă verde
cine vede nu crede:

aduse de păsări călătoare,
nălțate de fermecătoare?

Trei gospodării
ca trei domnii
pe trei moșii...

Cei trei călăreți
nu mai sunt drumeți:
la zarea câmpului
rup pieptul pămîntului.

Hăis-cea, de la zapezi
pîn' cade frunza n' livezi!

Tărăna Dobrogei-au frământat
au scos aur cură...

au pus pe alba n' căpștere:
curg, lapte și miere,
dîn pămînt, dîn vită și pom
de trei rănduri de om.

Acum cei trei călăreți
sunt iar drumeți, —
se pregătesc iarăși de drum,
că viața-i fum, —

sunt trei bunici,
străbunici, —
urați-le, voinici,

dîn Beiler:
cele bună la cer!

D. STOICESCU

Din LUCEAFĂRUL

Poetul Dumitru Olariu

Intre jertfele scriitorilor români din actualul războiu se număra și tânărul poet dobrogean Dumitru Olariu. Întreaga sa creație artistică este prezentată în memoriile iubitorilor de poezie frumoasă volum de debut: *Crîngurile cerului*, despre care critica s'a pronunțat că se poate de favorabil. A fost prezentat cititorilor de d-l C. Fântăneru în *Universul literar*. Dar mai ales a fost subliniată activitatea lui Dumitru Olariu, ca una ce era plină de nădejdi, de către d-l Dragoș Vrănoșanu croniciarul de odinioară al *Curierului literar*. Însingur ne-am spus modestul comentariu la timpul său, în revista *Învierea*. Totul pledează pentru o mînată carieră a poetului. Dar iată că, fiind chemat pentru jertfa supremă, și-a dat-o în plin, cum numai un poet știe s'o facă.

Dumitru Olariu, deși ardelean de obârșie și cu toate că aici și-a publicat cele dintîi versuri, în *Tara Băsei*, a fost totuși atras de mirajele mării de care s'a apropiat, stabilindu-se la Constanța, unde profesa avocatura. Ne aducem aminte să-l fi citit mai tîrziu prin *Universul literar*. Dar ceea ce era contribuție cu adevărat originală la acest poet, era revista *Litoral*, tipărită lunar la Constanța, sub forma unui album, care se deschidea și se închidea după capriciile cititorului. În fiecare lună ne sosea acest cochet album, aducînd cu el ceva din căldura brizelor marine. *Litoral* publica numai poezie, împodobită cu admirabile gravuri de C. Grosu.

Dumitru Olariu a fost cîntărețul țărmlui dobrogean, cu insoritul lui peisajul de calcar, dar și cu aerul trist și rece, rămas pe urma exilului din Tomis.

Fata din vis

Prin oglinzi de rouă curgătoare,
Neumbrita luneci fără trup;
Oaze verzi invita cu răcoare,
Din fluturii șuvițe reci erup.

— Dar sosește iubita mea îndată,
Dar mă vezi ce repede gonesc!
Stînt e fața mea iluminată
De surisul tău nepămîntesc.

— Dar alerg cu brațele întinse,
Dar mă vezi ce aproape sunt
acum!

Dogorești ca holdele aprinse,
Mă învâli, iată, ca un fum.
O, de-acum a mea vei fi
de-apururi,

Veșnică ispită ce geolizii
Cu amăgitoare-ți contururi
Prin tremurătoarele oglinzi.

Nici o împotrivire omenească,
Cezul însuși nu va mai putea
O, Himera, să mi te răpească,
Să-ți desprindă mîna dintr'a mea.

„Ochii mi-i închid de fericire
Și sărut cu arșița și ger
Norii luși de crudă nălucire
Pînă cînd și cel din urmă pier.”
D. OLARIU

ADAPTĂRI

VIȚA ȘI ULMUL

după GILBERT

O vîntă de vînturi de mîntă-mîntă prăvăl
Și neavînd, biet, gură, să țipe ori să
gîmă,
Nici sprijin, nici nădejde în soră sau
în frate,
Sta gata să se rupă de marea greutate.

Ca în un pas de mî
Un alim frănt și zdrăvîn, înfîmădit
se-știa.

Pe loc, l'a ei vînturi
Ce s'a gândit copacul?
— Sărmana e n' pescot; nu are vînt
putere...

Să-ți fu eu dar... hărețul!
Cîci dac' apă, prin mine, omica nu
proavă...

Să caut cel puțin
O parte din viață cu dragoste să năluc
Acșora ce n' lume tu mic tolos aduc.
CONST. N. SARRY

INTERIOR de MIHAIL DOR ZISSU

Florile n' glastră,
Flăng la fereastră,
Vîntul de-afară,
Geme pe scară...
Printre perdele,
Noptile grele,
Visele mele,
Plîng la fereastră.

Tremură n' glastră
Flăng albastră;
În fața porții,
Lăcrima nopții...
Nimeni... Atară,
Prins de vîntură,
Sufletu-mi iară,
Tremură n' glastră!

Își scrie Țara nou letopisesc

Cu tînar sînge n' slove apăsate,
Își scrie țara nou letopisesc:
Cel mai de slavă și cel mai de proț
Dîn căte scrieră n' vremuri turburate.

În fața oștii sale avîntate,
Ea a chemat la cel desăpoi gîndel
Pe marele-i vrăjmaș prea hrăpăreț,
Ca să-și câștige veșnica dreptate.

Noroadele Europei măturie: —
Umirea lor — depun cu prisosință
Și dau letopisescului tîrie...

Iar sfinții purtători de biruință
Sub crăpse reci tresar de bucurie,
Căci Țara iar se nălță prin credință.

EM. PAPAZISSU

KATIUȘA

din ucraineană, de B. FRUNTE

Merii din grădină s' n' nșii de floare,
Ceața se întinde peste rău...
Spre cîntul mal acum apare
Katiușa cu părul, spic de grău.

Vine n'cel și cîntă, mîndra fată,
Despre un vultur peste zări stăpîn,
Despre-acel ce l'a iubit odată
Și azi îi poartă doar scrisoarea n' sân...

O, tu cîntec, cîntec de fecicără,
Printre aripi și spre albe zări
La soldatul drag departe zboară,
Du-i dela Katiușa sărutări!

Și soldatu-și va aduce aminte
De o mîndră tîrîncuță iar,
Dragostea i-o va păstra în minte,
Va veghia mai aprig la hotar.

Merii din grădină curg de floare —
Dorul astăzi nu mai are frău —
Și cîntînd Katiușa, pe răcoare
Se întoarce-acasă dela rău.

-- Valsul nopții --

Valsul nopții în lacrimi de petale,
Să-l mai dansăm încă odată, pentru ultima dată,
Ca pe o oră despuțată
De lumină, în acorduri asirice.

Valsul nopții să-l mai dansăm încă,
Viermii amintirilor nu ne mai mîncăncă;
Nici malacajul solstițiilor nu ne mai sfîșie ochii,
Nici gîndul cercărilor din cîta rochii...

Valsul nopții va fi cel din urnă,
Ca un strigăt de beteală al drumului...
Valsul nopții, valsul fumului,
Pentru mine, pentru noi, va fi cel din urnă!

Mihail Dor Zissu

PAUL VERLAINE¹⁾

Scrisoare pentru Tilly

Trecut a multă vreme?... Doar eri ai fost la mine!...
Dar mîile de clipe, de eri și pînă azi,
Cum par mai lungi ca timpul cînt mii de ani măsoară,
Socot c-aștept de vînturi să vii la piept să-mi cazi!

Cum tot ce e în casă, parfumul tău exală,
Pe lîngă mine — încă — trec foșnete de rochi...
Ogîndua mîi păstrează a chipului tău urmă,
Cu gura lui cea dulce și sielele din cîm...

Pe un trandaf. din glastră lucește un fir de aur —
Trimis ce să-l sărute din părul tău un sol —
Mi e jurul plin de zvonuri cari mi vorbere de tine...
Și, totuși, dragă Tilly, în sufletu-mi e gol!

De-atîta vreme gîndul te cheamă ca să vii —
Și dorurile-mi toate, plecate sunt la tine...
Ași vrea ceva tot timpul și ce așa vrea nu știu —
Căci viața mi e povară, cînd nu esti lîngă mine!

ȘT. ȘTAUB

Din volumul „TĂLMĂCIRI”, sub tipar.

ELEGIE

Milastive Stăpâne și Domn!
Mi se zvonise iar sub pleoape pline
Pentru lucrurile avute doar în somn
Și pentru căsăci mi se căvârșea, dar n-aveai rădăcină...
FRANÇOIS VILLON

Iubito, mai pleci ochii pe slova mea amară
Și mai revezi sub pleoape suavele amintiri?
Privirea ta albastră și mâna ta ușoară
Mai mângâie și astăzi zăvițele subțiri?

O, anii-au tras devreme obloane pe-a mea frunte
Și chiar de tinerie m'au prins în jilțul vechi:
S'a grămădit uitarea pe tâmpelul-mi cărunț,
Iar glasul tău, iubito! imi cântă în urechi...

Afară, Toamna cerne nori grei și deși prin sită
Și pe cărări s'asternă covor de frunze moi;
Din sochul ei de piatră, statuia învechită
S'a prăbușit — cu sânii de marmoră 'n noroi!...
Noembrie 1942 AL. DEMETRIAD

GRENADE

Lui TEKIR PAȘA, apropiere
catrenul din No. 45 al „Do-
brogei Literare”, în care a-
plaudă apariția subsemnatului.

Precum mi-e spada, astfel lupt!
Nu mă năfă prin sus, znicu,
Că s'ar jurea să cad, se zice —
Și nu cumva să fiu... desubt.

Lui HORIA AGARICI, care
declară că dacă vreau să-mi
joace pe voie, să-i cânti din
clești.

Chiar fir' a face ne de bina
E reușită panorama,
Că tot cum vreau joc, Agarici
Când te-ncepești cu epigramă.

Aceluia, care a semnat cu
numele meu o epigramă lăcută
de el. (Cu fabula broaștei)

Citind suszisa epigramă,
Toți cititorii au gândit:
„Prunde scrie astfel? Mamă!
Păcat, și așa n'a proștit...”

Răspunsul lui P. SCĂRIȘOREA-
NU, care afirmă că succesul
poeziei mele se datorește uni-
formeii de ofițer.

Oricât în peno te-i umfla,
La fine nu-i ce scula,
Că ofițer nu ești, o știm;
Epigramist ești... ca Nigrim!

Aceluia, care afirmă că
spiritul din duelul meu epi-
gramatic cu Agarici, e pe ter-
minate...

Se termină? E bun și așa!
La fine însă — vrând-nevrând —
Nu are ce se termina,
Că spiritul n'a fost micșind...

Unela care se sesizează pe
gratis.

Aluzie, ce nu făcui...
Deci acuzația e nulă!
Cu ce suni rînovat, să-mi spui,
Că-ți simțiți musca pe căciulă?!

UNELIA...

De epigrama te'nfierbântă,
Accept să ne luăm la trântă...
Dar te previn picăcultor!
Femeile... prea cad ușor!...

Lui P. SCĂRIȘOREANU care
deși a tipărit cartea sa cu po-
ezii „Din Umbră”, n'o pune
totuși în vânzare.

Prea 'ndrăgostit de ea-i, se spune,
De în vitrine n'o expune
Și gânduri negre l-ar cuprînde,
Când ar vedea-o cum... se vinde...

REFLEXII NOSTIME
pe marginea chestiunii cu no-
tăturul, vaca, Agarici, Saroglu,
etc...

Cu gând nevinovat de aur,
De lângă ieslea cu trifoi,
O vacă exclamă: Ce taur?
In lupta asta văd doar boii!...

B. PRUNTE

RĂSPUNS PE LOC

Nu te lega atât de boi,
Ești dela țară și-i cunoști
Și știi că se-alfă prin'tre noi
Oameni ziți, cu mult mai proști!

GOSTACHE SAROGLU

I-a dat de urmă vaca, dar
Cu mult regret a constatat
Că taurul din Murlatlar
Părea că e demult castrat...

Informații

literare

POEMUL CREAȚIUNII este pe cât de lung un pe atât de frumos omagiu pe care d-l Grigore Silcovan îl aduce Dumnezeirii. În frământarea lirică, sale, faptele Domnului Iisus Hristos, prind aceeași nedesmințită trăire, cu infrigurează inimile credincioșilor intru Domnul.

AL. T. STAMATIAD: CORTEGIUL AMINTIRILOR.

Poetul AL. T. Stamatiad — laureat al premiului național de poezie — și-a adunat într-o ediție completă poemele și poeziile tipărite de-a lungul anilor în volume separate. „Cortegiul amintirilor” este o poezie definitivă a poetului d-lui AL. T. Stamatiad, a apărut, alcătuit din nouăzeci de volume din colecția „Scriitori români contemporani, ediții definitive”, în editura Fundației Regale pentru Literatură și Artă, și cuprinde cele patru volume de versuri: „Din trâmă-bite de aur”, „Mărgăritare negre”, „Pe drumul Damascului” și „Peisajii sentimentale”, publicate până astăzi de autor, cum și poeziile și traduceri scrise între 1935-1942, dintre care unele inedite.

Poet prin vocație, având un loc bine definit în lirica noastră, d. AL. T. Stamatiad este, fără îndoială un acord original și vibrant în simfonica poeziei. Dela solerina poezie a „Trâmă-bitelor de aur”, evoluează la pasteluri antice sau citadine; din „Mărgăritare negre”, continuă a-și adănci inspirația în versuri mistice în „Pe drumul Damascului”, pentru a ajunge la acorduri reținute și discrete în „Peisajii sentimentale”. Iar la această operă originală, trebuie să-i adăugăm tălmăcirile prin care a familiarizat pe cititor cu sensibilitatea fină a lui Ch. Baudelaire, Oscar Wilde sau Maurice Maeterlinck și l-a transpus în lumea poeziei extreme orientale prin tălmăcirile din Santa Sarasvati.

Ediția completă și definitivă a poemelor și poeziile d-lui AL. T. Stamatiad completează cu o nouă verigă lanțul pe care-l făcușe „Fundatia Regală pentru Literatură și Artă”.

D. N. PAPATANASU, după ce a încheiat, rodnic, un an literar, cu două romane: *Catarge* și *Sonata Dobrogeană* și o traducere: *Saan, de Marcy Webb*, va tipări în cursul anului celui nou o seamă de cărți noi.

E vorba, mai întâi, de două cărți pentru copii și tineret: *Insula Mărgăritarelor* (la Cartea Românească) și *Expediția spre Everest în primejdie!* (la Remus Cioflec).

Un nou roman va ieși, curând, de pe șantier: *Uvertura tragică*. Va fi, pe cât știm, o carte de o rară frumusețe!

NEAGU RADULESCU: „Turnul Babel” (210 pagini — cu 67 caricaturi — la Editura „Cugelar” — Georgescu Delacraș).

D. Neagu Radulescu aduce fețelor pe care le creionează într-o originală factură, o întregire literară pe măsura și n tonalitatea spirituală a caricaturilor.

Caricaturile sale își cer legenda respectivă și artistul se grăbește să o noteze — aproape stenografic — în marginea cartea, de s'ar crede că a făcut-o cu prilejul vernisajului, în expoziție, trăgând cu urechea la bătăliele și poantele dimprejur.

Nu mai departe, această ultimă carte pe care d. Neagu Radulescu ne-a dăruit-o, e dolă de fete și de glume. A scris însoțită chipurile Parnasului românesc și ale teatrului pentru ca să aibă prilejul să reia temele și să le desăvârșească cu ajutorul verbului.

Și se vedește un meșter păpușar d. Neagu Radulescu, însușindu-și zecile de personaj, prin sigure mișcări din degete și ațe, așa cum eroulul a conturat — în linii puține, caricaturale din expoziția cărții.

E un panopticum — în cuprinsul cărții, autorul — prezent meru — se vedește un ghid bine informat, spiritual, viu, amarnic de malțos — cu toată fauna prezentată — încât omite să se autoînfațeze, până la urmă.

„Turnul Babel” e mai mult decât o carte agreabilă, prin humorul care constituie nota caracteristică a volumului: „Turnul Babel” este și o lucrare documentară.

Bine înțeles, d. Neagu Radulescu nu s'a gândit să aducă un asemenea serviciu istoriei literare, dar în tot cazul, adevărul început. Mi se spune că latinul, germanicul, englezescul pot face temelia unei culturi, pot implini un stil, o cerectare. O dorșe din suflet. Sunt mai multe drumuri, mai mult decât o frumusețe — și chiar mai mult decât o limpezime. Imi plac ploile și ceturile din orașul meu natal. Dar aflu adesea un fel de densitate barbara — în gândurile pe care grecul nu le-a cleftuit; iar la latinii puri — înțeleg din cultură — o altă densitate, juridică...
(fragment din Propos d'Alain)

Ultimii ani ai vieții lui Eugène Delacroix ne-au fost de curind — înfațiați în cel de-al IV-a tom al *Corespondenței*, 1858-1893 (Plon, edit.). E un spectacol de o sumbră măreție.

Delacroix bolnav, muribund vrea să isprăvească opera pe care a început-o acea faimoasă „Chapelle des saints anges — la Saint-Sulpice, mereu abandonată din pricina boalei și re-luată în ceasurile de acalmie, din 1847.

În fine, printr'un miracol de energie, Delacroix își termina capela în Iulie 1861. Urările prietenilor săi ascuseră prea puțin indiferența publicului pentru această operă măreață, ce mai bogată de emoție, elan dureros spre grandoare și frumusețe, testamentul lui Delacroix.

Artistul reprezintă romantismul, care nu mai era decât o amintire. Delacroix putea dispere acum. Dar rolul său nu era sfârșit. Tineri despre care nu se vorbea încă, Renoir, Claude Monet, Bazille, aveau să-și ridice penelul oșorit și să desfășure acea feerie de culori pe care o moștenua dela Delacroix. Ultimii șase ani ai artistului s'au împărțit între casa din strada Furstenberg și micul sat din Champroyax.

El părăsise — în 27 Decembrie 1857 — cartierul elegant din Notre-Dame de Lorette ca să se instaleze în vechiul fan-bourg Saint-Germain, din tîne-

AET LITERAR:

rețe. Căuse o căvârșă înștită, cu o grăbivă, departe de spomotul orașului, în preajma Institutului și a Saint-Sulpice-ului. Fugea de lume, de frumoasele sale prietene de zădărnă, căci voia să-și ascundă faptura diminuată de boală. Nu primesc aici decât pe cei intimi.

Chiar această viață singuratică întrecea forțele sale. De cum sosea primăvara, Delacroix pleca la Champroy unde găsea, odată cu singurătatea și tăcerea dorită, pădurea, grădina, florile, în fine natura, care mai fermeca acest suflet sbuciumat.

Aci, de-altfel, în primăvara lui 1863, a avut acea hemoptizie care l-a obligat să se întoarne în grabă, în casa din strada Furstenberg.

La 31 August, dimineața, și-a dat ultimul suspin, în brațele Jenny-ei, credincioasa sa servitoare.

Aceasta e drama care se desfășură în cel de pe urmă volum, foarte emoționant, al acestei *Corespondențe*, care va fi completată — ni se anunță — de un tom de înedite, cu note și index.

Vestea că Henri Bergson — ilustrul filosof francez — s'ar fi convertit la catolicism, se răspîndise încă prin 1935. Dar chiar Bergson o deslușise. Avea — pentru a ascunde acest fapt — rațiuni doborâte.

Autorul „Datelor imediate ale conștiinței” era evreu. Dar nu voia să pară despărțit de frații săi de rasă. Și-a rugat prietenii ca să nu dea, decât după moartea sa, adevărul.

Henri Bergson venise la catolicism pe o cale firească a spiritului.

Marturisise acest lucru vechiului său discipol, Jacques Maritain, care parcursesese mai repede drumul. Nepot al lui Jules Favre, Maritain — convertit cu soția dimpreună — de către Léon Bloy, devenise unul din magistrii gândirii thomiste.

Scrisese asupra lui Bergson o carte destul de severă și relațiile care-i urcau se resimțisera, apoi.

Totuși, veni vremea când bătrânul filosof consimți să-și revadă elevul: era pregătit pentru această întâlnire.

Vedeți, spuse el d-nei Maritain, soțul Dvs, era acela care avea dreptate. De-atunci, ne-am mișcat unul spre altul — și iată că ne întâlnim la jumătatea drumului.

Severitatea lui Maritain — nou convertit, se indulcise în cursul anilor; și adevărul pe care-l cunoștea, ilumina acum pe maestrul său. Din acest contact regăsit, ieși actual adeziunii: Henry Bergson primi botezul.

Pierzând Buletinul populației Constanța pe numele Lascenco Ana, str. Oltenei No. 18, îl declar nul.

Pierzând autorizalia de intrare în Port No. 3262, pe numele Elena Romig str. D. A. Sturza 25, o declar nulă. 79

Pierzând Pierzând actul de naștere și liberă petrecere No. 3786 pe numele Anastasia Vasiliu, str. Miron Costin 73 Constanța, le declar nule. 77

Pierzând Buletinul populației Iași Constanța, biletul unui cal. diferite chitanțe de plată la Percepție, pe numele Ghazim Cadâr Curti, str. Grănicer 16, le declar nule în orice mâini s'ar afla. 76

Pierzând Recipisa vâri și mijloc No. 154.486 din 31 Decembrie 1942, eliberată de Reg. 18 Artilerie P. S. o declar nulă. 75

tr'un album

Mare-albastră, Mare 'ină,
gând și vis din primăveri,
liniște ce suflet ceri
când pe crengi luna s'anină.

Mare-taină și povești
cu bene și castele,
luna și cu mii de stele
ce cad — ropote cerești —

peste tărături, în scaldate,
te preface în minune,
în frumoasă lărd de nume
Incrustată'n nestemate.

Când în zori, de după zare,
se ridică soare 'n lumi
tu profaci catarge 'n ulmi
ce se pierd în depărtare.

Mare — cântec, vis și dor.
Mare — nopți cu stele, flori.
Mare — ape și viori,
val și val în fremăt, sbor...

Când mă simt în plin-ți rece
ași pleca să nu mai vin
dar rămân căci mi-ai dat vin
din amurg de zare rece.

Când departe sunt de tine,
poposit pe alte tărături
dus de ale viefii vânturi,
sînt ceva ca rupt din mine.

Mare! Gândul meu se 'achină
și sarută rece val
ce venit'a pîn' la mal
intr'o cumpănă de-odihnă.

Mare — zi de sărbătoare,
pescăruși albi de zăpadă
lângă fata ce se scaldă
la urechi cu alba floare...

Mare — soare, lin și patimi.
Frunți se pleacă peste ape,
Ceru-l tot în suflet șoapte.
Mare — vis, dorinți și lacrimi!...
V. OPROVICIU